

הפלגה ממושכת ("הברק", "החלוץ", "הפורצים") סיפורו של 'הגדעוני' בני גפן

בסתיו 1946 הגעתי לאירופה. לאחר פעילויות בקרב הניצולים, פעילות בתחנות אלחוט באיטליה וב"בריחה" באוסטריה, לאחר התבוססות בשלג בצפון ושהיות מהנות בדרום הגיע תורי לעלות על ספינה.

וכך, ב-18/10/47, מצאתי את עצמי בחברת המלווה יהודה בן-צור בסירות קטנה מול נמל לה-ספציה, ממתנים לספינה שתאספנו. הים סער מעט ורוח קרה הכתה בנו. הגיעה ספינות "הברק" הקטנטנה, שכשלה בשני ניסיונות קודמים. הפלגנו דרומה, לאלג'יר, אבל סערת-אימים הכתה בנו במיצר בוניפציוס, בין סרדיניה לקורסיקה. התורן נשבר, המנוע ניזוק ומיכלי הדלק שבחדר המנוע החלו לגלוש למרכז. כולנו הקאנו ללא הפסקה. סופר לנו לאחר מכן שבאותה סערה טבעו מספר ספינות בקרבתנו.

התחלתי לשדר (במורס, כמובן) בקשת עזרה אבל לחרדתי נוכחתי שלקיתי בשיתוק בידים מהמרפקים ומטה. הזעקתי את בן-צור והרופא לתאי הקטנטן וכתבתי והצפנתי את המברק כשהעיפרון לחוץ בין כפות ידי המשותקות. בן-צור עמד לימיני, סובב את הכפתורים והפעיל את המתגים לפי הוראותי; הרופא שפשף את ידי הפנויה בצמר-גפן ספוג בספירט ואני הקשתי על מפתח המורס בכף ידי. בין ברכי היה דלי שלתוכו הקאנו כולנו בשפע. האלחוטן במרסיי התקשה לקלטני ובקש שאתחיל בהחלפת תדרים. רק לאחר ששדרתי SOS הוחלף שם האלחוטן והודעתי נקלטה.

התברר לי לאחר מכן שהתופעה ידועה: בגלל הקאות מרובות משתבש מאזן האלקטרוליטיים בדם, בייחוד נתרן, והדבר פוגם בתפקוד השרירים. תמהתי לאחר מכן שאני, שגדלתי ללא קשר עם הים, שלטתי בעצמי כה טוב בתנאים קשים כ"כ. כעבור כמה שעות הגיעה "החלוץ" בפקודו של נמרוד אשל וגררתנו למפרץ נידח. המשכתי עם נמרוד לאלג'יר. מאחר שהוא תאר את ההפלגה במהימנות – אדלג על המסע עצמו [הערת מערכת: ראה סיפוריהם של נמרוד אשל ויהודה בן-צור תחת 'ההעפלה מצפון אפריקה'].

ב-23/11/47, לאחר בריחתנו מהמעצר הצבאי בסנטה-מגדלנה וקלקול המנוע, עברתי ל"הפורצים" בפיקודו של שלום דוליציקי ז"ל. נעזרתי במרגה גורן שלמדה אלחוט בצרפת. בספינה היו 166 עולים שאורגנו ע"י 'טוסקה' (יוסף שחר). הקפיטן הצרפתי היה מכור לסמים. אלה אזלו לו והוא היה מתוח ועצבני. הוא שנאני כי בגלל צריכת החשמל של מכשירי הייתה התאורה בחדרו עלובה. יום אחד איים עליי באקדח שלוף ושלוש הצילני מידו...

שלום היה טכסיון מוכשר. הנפנו דגל טורקי וכתבנו שם טורקי "Caracha" על הדופן. הכנו מקרטון שני "תרבושים" אדומים. שלום קבע נתיב דרומה מהארץ כדי להטעות את הבריטים. ב-2/12/47 התקרבו לפורט-סעיד בערב, כדי לשנות קורס ולהפליג צפונה לאורך החוף בחשכה. לפתע החלה משחתת גדולה להקיפנו. כולם היו, כמובן, בבטן הספינה ורק שלום ואני, חבושים ב"תרבושים", על הסיפון. בפנס כיס קטן התחלתי לאותת למשחתת שאישרה קבלת כל מלה: "Vi are goin to Port-Said, Tripoli". בסיום, מחשש שלא להתגלות כאלחוטן מנוסה, פרשתי את ידי. המשחתת עזבתנו. עם חשכה פנינו צפונה "בכל המהירות". מקום ההורדה שונה ובמקום להגיע לחוף אשקלון הפלגנו לצפון ת"א. עם אור הבוקר פנינו דרומה במפרשים בלבד. מטוסי סיור לא חשדו בספינה הטורקית השטה מצרימה...

ב-4/12/47, 20.03, הגענו לת"א. סירות הקיפנו והמעפילים הורדו. ואז קבלתי פקודה לחזור לאירופה, בניגוד להוראות הקבע. כל תחונני ואיומי הקפיטן לשחטני לא הועילו. רק ברגע האחרון הגיעה סירה ובה הוראה אישית מ"יאן" (יעקב ינאי ז"ל, מפקד הקשר ב"הגנה") לרדת. זרקתי לסירה את מכשיר האלחוט וקפצתי לתוכה כשאני נוטש את מעט מטלטלי האישיים. ובו ברגע הפליגה הספינה, בלעדיי, למזלי.

התברר שבחדר האלחוט בת"א ישב גזבר "המוסד לעליה ב' " וכדי לחסוך בהוצאות נהג בניגוד להוראת הקבע. לפני צאתי אמר לי "יאן" שבשום פנים לא לחזור בספינה לאירופה: "אם הבריטים תופסים אותך בין המעפילים – אתה "מעפיל"; אם אתה לבד – יענוך כדי להוציא סודות". למזלי פגשה מרגה את "יאן" על החוף וסיפרה לו על המתרחש. וכך, אחרי 46 ימים, בשלוש ספינות, חזרתי ארצה. בלילה הראשון ישנתי 24 שעות...